

Miika Sahamies

21.9.2020

Dnro 091/62/2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
piritta.sirvio@minedu.fi

Lausuntopyyntönnö 28.8.2020/Dnro VN/18706/2020-OKM-1

Luonnos opetus- ja kulttuuriministeriön asetukseksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Akava ry lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Lausunnon pääkohdat

- Perusrahoitusosuuden nostaminen 70 % ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoituksesta on tärkeä uudistus. Se lisää ennakoitavuutta ja selkeyttää rahoitusjärjestelmää.
- Ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoituksen määrä ei saa vähentyä, kun perusrahoituksen vakiinnuttamisen myötä tehtyjä muutoksia painokertoimiin ja kustannusryhmiin tehdään. Päinvastoin, ammatillisen koulutuksen kokonaisrahoitusta on lisättävä.
- Painokertoimien ja kustannuskorien arviointi on ongelmallista, sillä niistä ei ole esimerkkilaskelmia. Akava on huolissaan muuttuvien kustannuskorien ja painokertoimien vaikutuksesta jatkuvan oppimisen mahdollisuuksiin. Kokonaisrahoituksen määrä ei lisäännä painokertoimia tai kustannuskoreja muuttamalla.
- Monimuotoiset ammatilliset tutkinnot on säilytettävä jatkossakin ja tutkinnonosien tarjoamiseen tulee kannustaa. Päätökset opiskelijalle parhaiten sopivasta tutkinnosta tai tutkinnonosasta tulee tehdä HOKS:n, ei rahoitusjärjestelmän perusteella.
- Opiskelija- ja työelämäpalautteeseen ehdotetut muutokset ovat pääsääntöisesti kannatettavia, mutta rahoituksen perusteena olevia kysymyksiä sekä palautteiden kokonaisrahoitusosuuden tarkoituksenmukaisuutta on voitava arvioida matkan varrella.
- Opiskelijavuoden määrittämisen tavoitteiden takaamiseksi on harkittava nykymallin säilyttämistä niin, että yhteishaussa hakeneet voivat aloittaa opinnot vasta 1.8. Näin esityksessä kuvattu ongelma opintojen lyhytaikaisesta aloittamisesta ennen kesää ja heti perään sijoitettu lomajakso, poistuu suurimmilta osin.

Akava pitää lausunnolla olevaa asetusluonnosta ammatillisen koulutuksen rahoitusperusteista monilta osin hyvänä, mutta haluaa kiinnittää huomiota muutamiin keskeisiin asetusluonnoksen kohtiin.

Perusrahoitusosuuden nostaminen 70 % kokonaisrahoituksesta on tärkeä uudistus. Se lisää ennakoitavuutta ja selkeyttää rahoitusjärjestelmää. Rahoitusjärjestelmän selkeyttämistä tulee jatkaa edelleen. On välttämätöntä huolehtia siitä, ettei ammatillisen koulutuksen järjestämisen rahoitus vähene, kun perusrahoituksen vakiinnuttamisen myötä tehtyjä muutoksia painokertoimiin ja kustannusryhmiin tehdään.

Painokertoimien ja kustannuskorien arviointi on ongelmallista, sillä niistä ei ole asetusluonnoksessa esimerkkilaskelmia. Näin ollen niiden vaikutuksia ammatillisen koulutuksen järjestämiselle on hankalaa arvioida. Luonnoksessa painokertoimet laskevat noin 80 % ammattitutkinnoissa ja erikoisammattitutkinnoissa, joiden opiskelijoista enemmistö on aikuisopiskelijoita. Akava pitää muutosta huolestuttavana ja toivoo pohdittavan, millaisia vaikutuksia sillä on jatkossa jatkuvan oppimisen mahdollisuuksiin. Akavan mukaan on tärkeää säilyttää jatkossakin monimuotoiset ammatilliset tutkinnot. Tutkinnonosien tarjoamiseen tulee kannustaa entistä vahvemmin. Kuitenkin päätökset opiskelijalle parhaiten sopivasta tutkinnosta tai tutkinnonosasta tulee tehdä HOKS:n, ei rahoitusjärjestelmän perusteella. Akava huomauttaa, ettei painokertoimia ja kustannuskoreja muuttamalla kokonaisrahoituksen määrä muutu, minkä vuoksi onkin tärkeää korjata ammatillisen koulutuksen kroonista rahoitusvajetta.

Opiskelija- ja työelämäpalautteeseen ehdotetut muutokset ovat Akavan mielestä pääsääntöisesti hyviä. Opetushallituksen vastuu palautteen keräämisessä helpottaa nykyisellään kentällä kuormittavaksi koettua palautteen keräämistä. Rahoituksen perusteena olevia kysymyksiä, kuin myös palautteiden kokonaisrahoitusosuuden tarkoituksenmukaisuutta, on voitava arvioida matkan varrella.

Opiskelijavuoden määrittämiseen tehtävien muutosehdotusten tavoite koulutuksen yhdenvertaisuuden lisäämiseksi on tärkeä, mutta sen käytännön vaikutukset epäselviä. Akava ehdottaa harkittavaksi nykymallin säilyttämistä siten, että yhteishaussa hakeneet voivat aloittaa opinnot vasta 1.8. Näin esityksessä kuvattu ongelma opintojen lyhytaikaisesta aloittamisesta ennen kesää ja heti perään sijoitettu lomajakso, poistuu suurimmilta osin.

Lopuksi Akava painottaa asetusluonnoksen merkittävyyttä osana oppivelvollisuuden laajentamista ja huomauttaa, ettei uudistuksessa esitetty maksuttomuuskerroin ja koulutuksenjärjestäjän näkökulmasta

monimutkainen harkinnanvarainen rahoitus kata uudistuksen alkuvaiheessa tehtäviä monia kertaluontoisia investointeja. Lisäksi rahoituksessa on syytä huomioida todennäköisesti lisääntyvä opiskelijoiden erityisen tuen tarve.

Akava ry

Sture Fjäder
puheenjohtaja

Pekka Piispanen
johtaja